

## N:o 196.

Af herrar **C. A. Lindhagen** och **E. F. W. Blomberg**, om ökade pensioner åt daglönare vid flottans stationer.

I proposition n:o 27 till 1904 års Riksdag föreslog Kungl. Maj:t dels ändrade grunder för pensionering af de vid flottans militärdepoter och varfsstater anställda förmän bland daglönare, sjukvaktare och öfriga daglönare att från 1905 tillämpas, dels förhöjda pensioner.

Enligt det den kungl. propositionen åtföljande statsrådsprotokoll hade föredragande departementschefen såsom stöd för den kungl. propositionen anfört bland annat:

»Att en förhöjning af ifrågavarande, nu utgående pensionsbelopp är af behovet synnerligen påkallad, har vitsordats af samtliga i ärendet hörda myndigheter och synes äfven vara uppenbart. För vidtagande af en dylik åtgärd talar, förutom det behjärtansvärda i själfva behovet, jämväl, på sätt ofvan blifvit påpekadt, statens intresse att som arbetare använda endast fullt arbetsduglig personal. Det är nämligen tydligt, att vederbörande myndigheter ogärna skulle afskeda en under årtal använd arbetare, som blifvit i kronans tjänst utarbetad, då de veta, att denne antagligen genom afskedet blifver försatt i sådan belägenhet, att han kan komma att lida nöd eller ock nödgas anlita den allmänna fattigvården. Hvad beträffar beloppen af de pensioner, som föreslagits hädanefter skola utgå, synes mot dem med hänsyn till numera rådande höga lefnadsomkostnader icke vara något att erinra, hvaremot pensionsåldern i de af statskontoret omnämnda fall torde böra höjas.»

Det förslag, som då framlades, indelade de pensionsberättigade i fyra klasser sålunda:

	1:sta kl.	2:dra kl.	3:dje kl.	4:de kl.
Förmän och sjukvaktare kronor	750: —	600: —	450: —	300: —
Öfriga delägare .....	500: —	400: —	300: —	200: —

Såsom *aldersvillkor* för pensionering föreslogs (första klassen afsåg allenast den, som i tjänsten ådragit sig sådan skada, att han blifvit *oförmögen till vidare verksamhet*, d. v. s. full invaliditet),

i andra klass 40 års tjänst,

i tredje klass 30 års tjänst jämte antingen 60 års ålder eller ock 55 års ålder och sådan behörigen styrkt sjuklighet, som medförde oförmåga för framtiden till utförande af arbetet vid flottans depoter eller varf,

i fjärde klassen 20 års tjänst jämte öfriga här ofvan under tredje klassen angifna förutsättningar.

Vidare föreslogs i den kungl. propositionen:

Under förutsättning af Riksdagens bifall till pensionsförhöjningen hemställdes om höjning af förslagsanslaget till pensioneringen af flottans och lotsverkets gemenskap från 66,500 kronor till 166,500 kronor. Af denna höjning beräknades 75,000 kronor motsvara det belopp, hvarmed förslagsanslaget i ungefärligt medeltal för sista tio åren måst öfverskridas och endast de återstående 25,000 kronor för pensionsförhöjningen. Pensionsförhöjningen hade nämligen af de kommitterade, utan anmärkning vare sig från direktionen för flottans pensionskassa eller från statskontoret, beräknats till 26,000 kronor årligen under de närmast följande tolf åren och därefter till 32,000 kronor årligen.

I enlighet med statsutskottets förslag behandlades i Riksdagen den kungl. propositionen på det sätt, att *första* klassen i det kungl. förslaget helt och hållet ströks, hvarjämte inom andra och tredje klasserna jämväl ändringar vidtogos. I fjärde klassen ändrades tjänstetiden från 20 till 25 år.

Hvad beloppen beträffade, bibehölls hvad Kungl. Maj:t föreslagit angående klass 4, men angående de i andra och tredje klasserna föreslagna beloppen gjordes nedsättning med i öfrigt 100 kronor, men med 50 kronor i den tredje eller lägsta klassen föreslagna pensioner för »öfriga daglönare».

Pensionsbeloppen utgöra sålunda för närvarande:  
för förmän och sjukvaktare:

2:dra klass .....	kronor	500: —
3:dje klass .....	»	400: —
4:de klass .....	»	300: —

för öfriga daglönare:

2:dra klass .....	kronor	300: —
3:dje klass .....	»	250: —
4:de klass .....	»	200: —

Någon nedsättning i det af Kungl. Maj:t beräknade och föreslagna anslaget för pensioneringen ägde däremot *icke* rum.

Vid 1907 års riksdag väcktes af herr Martin jämte undertecknad Lindhagen en motion, däri, efter återgifvande af förenämnda förhållanden, anfördes:

»De pensioner, som Riksdagen sålunda 1904 beslöt, måste förefalla synnerligen ringa. En uttjänad daglönare kan uppenbarligen endast mycket sällan efter sitt afskedstagande påräkna ens tillfällig arbetsförtjänst, äfven om han, hvilket gifvetvis ställer sig svårt efter 25 à 40 års vistelse på samma plats, bosätter sig på annan billigare ort. Äfven med de af Kungl. Maj:t till 1904 års Riksdag föreslagna pensionsbeloppen skulle den afskedstagande daglönaren hafva synnerlig svårighet att utan fattigvårdens betungande hafva sitt uppehälle, allrahelst om han vore familjeförsörjare. Med den af Riksdagen beslutade nedsättningen ligger själförsörjning för den uttjänade daglönaren, med nutidens lefnadskostnader, i allmänhet utom möjlighetens gräns.

Daglönare hafva också från flottans båda stationer, enligt hvad vi hafva oss bekant, med framhållande af sin bekymmersamma ställning i fråga om framtiden hos Kungl. Maj:t gjort framställning om aflåtande af förnyad proposition i ämnet.

Då emellertid denna daglönarnes framställning icke i årets statsverksproposition synes hafva vunnit beaktande, tillåta vi oss, öfvertygade om det behjärtansvärda i daglönarnes omnämnda ställning, härmed hemställa, att Riksdagen måtte besluta förhöjning i de år 1904 bestämda pensionerna för ifrågavarande personal, hvarvid vi erinra, att någon ökning af det af Riksdagen år 1904 beviljade, föreslagna anslag på anförda skäl icke behöfver ifrågakomma.

Vi tillåta oss sålunda föreslå,

att Riksdagen i ny pensionsstat för daglönare vid flottans stationer måtte bestämma dessa sålunda:

för förmän och sjukvaktare:

1:sta klass .....	kronor 600: —
2:dra klass .....	„ 500: —
3:dje klass .....	„ 400: —

annan daglönare:

1:sta klass .....	kronor 500: —
2:dra klass .....	„ 400: —
3:dje klass .....	„ 300: —»

Statsutskottet fann icke tillräckliga skäl anförda att tillstyrka ändring i gällande, så nyligen som år 1904 fastställda pensionsstat. Motionen afstyrktes därför, hvilket ock blef Riksdagens beslut: Andra Kammaren dock efter votering med 103 röster mot 87, hvilka senare afgåfvos för motionen.

Efter denna utgång ingingo daglönarne vid varfven i Karlskrona och Stockholm till Konungen med bifogade ansökan, hvilken af deputerade aflämnades till förra sjöministern personligen.

Med hänsyn till det stora röstetalet förra året i Andra Kammaren för motionen, de halfva löften, som man alltid bestått varfsarbetarne, samt Kungl. Maj:ts år 1904 uttalade uppfattning, att en förhöjning i pensionsbeloppen »vore af behofvet synnerligen påkallad», hade man kunnat hoppas att i innevarande års stat varfsarbetarens rimliga begäran blifvit i någon mån tillgodosedd. Men så har icke skett och enligt inhämtade upplysningar lär saken icke ha förevarit ens till något öfvervägande ännu. En sak som denna är dock särdeles brådskande. Hvarje dylikt uppskof leder till att under väntetiden en hel del arbetare få afgå från tjänsten mot åtnjutande allenast af de nuvarande usla pensionerna.

Under öfverläggningen i Andra Kammaren, till hvilken hänvisas, åberopades, att orkeslösa arbetare i Stockholms kommuns tjänst få efter 25 å 30 års arbete en pension af 500 kronor, det vill säga lika med det högsta belopp som nu utgår för förmän och sjukvaktare vid flottans varf, och likaledes tolkades därvid den stora misstämning, som rådde hos varfsarbetarne öfver deras hopplösa utsikter på ålderdommen.

I verkligheten är det belopp, som förra året äskades, med den ytterligare jämkning till det bättre, som sedan begärts af varfsarbetarna, en särdeles anspråkslös fordran. Vi hemställa nu om bifall till densamma och föreslå sålunda,

att Riksdagen i ny pensionsstat måtte bestämma pensionsstaten för daglönare vid flottans stationer sålunda:

*Motioner i Andra Kammaren, N:o 196.*

för förmän och sjukvaktare:

1:sta klass .....	kronor	750:—
2:dra klass .....	„	600:—
3:dje klass .....	„	450:—
4:de klass .....	„	300:—

öfriga daglönare:

1:sta klass .....	kronor	500:—
2:dra klass .....	„	400:—
3:dje klass .....	„	350:—
4:de klass .....	„	300:—

med rätt att åtnjuta pension enligt dessa fyra pensionsklasser efter respektive 40, 35, 30 och 25 tjänstår.

Stockholm den 26 januari 1908.

*Carl Lindhagen.*

*Ernst Blomberg.*

*Bil.*

## Till Konungen.

Daglönare vid kungl. flottans stationer och varf, som funnit de af Riksdagen år 1905 dem beviljade pensioner otillräckliga för en nödortftig bärgning, få härmed i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t ville hos Riksdagen föreslå en ökning af dessa pensioner till en närmare öfverensstämmelse med hvad Eders Kungl. Maj:t i proposition till förenämnda Riksdag föreslagit, dock så, att däri begärda 4 pensionsklasser afse respektive 40, 35, 30 och 25 tjänstår, samt att minimipensionen för daglönare måtte höjas till 300 kronor, allt med proportionsvis förhöjd pension för förmän.

Den nya pensionsklassen om 35 tjänstår hafva vi ansett oss särskildt böra framhålla såsom synnerligt behjärtansvärd, då ett afsevärdt stort antal pensionstagare hunnit upp till 36, 38, ja vi hafva exempel på 39  $\frac{1}{2}$  tjänstår, kännas det tungt för dessa att i fråga om pensionsförmåner jämsställas med dem som nått och jämt uppnått 30 tjänsteår. Då Riksdagen på statsutskottets förslag rubbade grunderna för Eders Kungl. Maj:ts förslag om 10-års-klasser, genom att höja minimitjänstetiden från 20 till 25 år, hade konsekvensen fordrat en full genomförd följd af 5-års-klasser, synnerligast som Eders Kungl. Maj:ts förslag om 4 pensionsklasser, då utan olägenhet för dem det i första hand gällde, kunnat fullt genomföras.

Vår hemställan om en minimipension om 300 kronor stödja vi på de erfarenheter vi hittills haft om att flera af dem som tvingats att afgå med 200 kronors pension måst anlita fattigvården för sin försörjning. För många af pensionstagarne, som på grund af sin ålder 65 år måst afgå med så ringa pension som 200 à 250 kronor, voro de af Riksdagen år 1905 beviljade pensioner till skada i stället för gagn, enär dessförinnan arbetarne fingo fortgå i tjänsten nästan huru länge som helst, då nu tvånget att afgå vid uppnådda 65 år utan annan

hjälp än denna lilla pension bringar många af dem att söka sig in på fattigvården till full försörjning, i hvilket fall pensionen ju endast blir en lindring för kommunens skattdragare. Kungl. Maj:ts förslag till 1905 års Riksdag innehöll visserligen äfven ett förslag om en minimipension af 200 kronor, men då efter blott 20 tjänstår, då Riksdagen höjde minimitjänstetiden till 25 år, anse vi själfallet att den äfven bort höja minimipensionen.

Karlskrona och Stockholm den 19 september 1907.

Underdånigst

På uppdrag af daglönarne vid kungl. flottans station och varf i Karlskrona:

*O. Jonasson. Ernst Svensson. Carl Sahlström.*

Samt å daglönares vid kungl. flottans station och varf i Stockholm vägnar:

*Ax. Weijmers. Frits Uggla. A. Bjelke.*